

הכנסת השביעית
מושב שני

פרוטוקול מס. 82

מישיבת ועדת הכנסת, שהתקיימה ביום ו',
כ"ה בטבת תשל"א - 22.1.71, בשעה 10.00.

נ כ ח ו - חברי הוועדה:

י. ישעיהו - היו"ר
א. אנקוריון
מ. ביבי
ש. גרוס
ז. המר
א. הראל
י. נבון
א. רזיאל-נאור
י. רפאל

מוזמנים:

מר ליאור - מזכיר הכנסת
מר גוברמן - משרד המשפטים
מר בר-זכאי - משרד המשפטים

מזכירת הוועדה:

גב' מזל ברפי

ר ש מ ה :

שולמית פרג.

בסדר-היום:

- (א) תיקון סעיף 24 של תקנון הכנסת;
(ב) מכתבו של יו"ר ועדת הכספים בדבר זכויותיו של יו"ר הכנסת עם פרישתו;
(ג) השגות לתיקון לתקנון הכנסת ולפרק הצעות לסדר היום - (השגות ח"כ ש. גרוס).

היו"ר י. ישעיהו:

אני פותח את הישיבה.

בעלי ההשגות עדיין לא באו, לכן קדים ונתחיל בחלופי דברים על שני דברים שבסדר יומנו עד שיבואו בעלי ההשגות.

בעמוד 12 של תקנון הכנסת, בסעיף 24, כתוב: "יושב ראש הכנסת יביא לאישור ועדת הכנסת את הצעת התקציב השנתי של הכנסת, והוא אחראי לביצועו".

אם כן, כתוב שוועדת הכנסת מאשרת את הצעת התקציב השנתי של הכנסת. המצב הקיים הוא, שהצעת התקציב של הכנסת עוברת כמה גלגולים עד שהיא מוגשת ע"י היו"ר הכנסת, לאחר שהוא מתייעץ עם המזכירות, עם הנהלת הכנסת ועובדי הכנסת הבכירים, עם חבריו והסגנים. כל זה בגדר התייעצות שהוא מקיים. לאחר מכן, מועברת הצעת התקציב לוועדת משנה של ועדת הכנסת, וועדת המשנה מביאה את ההצעה לאישור מליאת ועדת הכנסת. עכשיו, האישור הזה של ועדת הכנסת להצעת התקציב ניתך לאחר שהתקציב הוגש ע"י שר האוצר, ומשם הוא מועבר לוועדת הכנסת.

על ידי כך נמצא שוועדה אחת של הכנסת מציעה וועדה שניה מחליטה. יש בזה משום חוסר איזון. הכנסת איננה אחד ממשרדי הממשלה. בעצם הכנסת מאשרת את התקציבים של הממשלה, וועדת הכספים היא מוסד של הכנסת לאישור התקציבים. יכול להיות גם תקציב הכנסת תאשר ועדת הכספים - אמנם כך הם הדברים - כיון שהיא ועדת הכספים הרואה את מכלול התקציבים של הכנסה והוצאה. צריכים לראות את ועדת הכספים כסמכות בעלת אחריות עליונה.

אולם, אם ועדת הכנסת היא כנסת זוטא, ואנחנו רואים אותה כזו, ויש לה סמכויות לגבי הכנסת בזה שהיא קובעת את הנוהלים בכנסת והיא מבטאה את הכנסת - היא, למעשה, מאשרת את התקציב לאחר שהוא מונח על שולחן הכנסת - זה כאילו קריאה שניה - ממש, באותו פרק זמן של הסיפון בתקציב על ידה.

אני אומר, כי אילו היו מגישים את התקציב של הכנסת לפני שר האוצר - הייתי מבין. אבל, כשהאישור הזה בא לאחר שהיא העבירה בקריאה ראשונה לוועדה או הרשתה לדון בו - הרי שבכך נוצר דבר בלתי מאוזן. תיאורטית, ועדת הכספים יכולה לאשר או לא.

זוהי בעיה שרצוי כי נמצא לה פתרון כדי לקצר את התהליכים של הגשת התקציב ואישורו, ולהעמידו בשלבים סבירים; ב) לקבוע כאן תחום של סמכויות בין ועדת הכנסת ובין ועדת הכספים, או למצוא איזון של סמכויות שהכנסת היא מעמד לעצמה, ושתקציבה יהיה נדון ומתאשר במעמד מתאים, שלא ככל המשרדים.

מר ח. ליאור - מזכיר הכנסת: ברצוני להעיר: יש להבחין בין קריאה ראשונה וקריאה שניה.

כוונתו של סעיף 24 של תקנון הכנסת היתה, שלפני שמגישים לשר האוצר את התקציב צריך לבוא אישור של ועדת הכנסת, וזה מעין קריאה ראשונה. אכן ועדת הכנסת מאשרת לפני שבא תקציב המדינה. למעשה, לאחר שהוא נכלל בתקציב המדינה, עובר גם תקציב הכנסת לוועדת הכספים.

הואיל ואנחנו דחוסים בזמן, זה נעשה כפי שנעשה עד היום. האמת היא, שהגזבר מגיש את הצעת התקציב של הכנסת ליושב ראש הכנסת, ולאחר מכן היו"ר הכנסת ממנה ועדת תקציב, והם מאשרים את התקציב.

מר ח. ליאור:

כמובן שכל הפרוצדורה הזו יכולה להיעשות אחרת, כי האמת היא שוועדת הכספים יכולה להקטיף או להגדיל סעיף זה או אחר.

אילו אפשר היה לעשות כך: (א) שוועדת הכנסת תאשר את תקציב הכנסת בסמכות הכנסת; (ב) ש"ר הכנסת לא יעביר את הצעת תקציב הכנסת לאוצר על מנת לכלול אותה בתקציב הכללי, ושאתר כך היא תובא לאישור כמו כל התקציבים של המשרדים האחרים.

י. רפאל:
אני לא חושב שצריך לחדש לעומת מה שהיה בעבר. לא מצאתי כל פגם. אני רוצה להראות שההליכים הם מקבילים:

כל תקציב הוא, קודם כל, במשרד. פירוש הדבר, שהוא בידי השר ויועציו, ואילו כאן זה בידי היושב ראש וסגניו; לאחר מכן, באי: כל תקציבי המשרדים לממשלה, ואילו תקציב הכנסת לא בא לממשלה, שכן את המקום הזה ממלאת ועדת הכנסת; מכאן עובר התקציב לאישור ועדת הכספים במסגרת התקציב הכללי, כמו כל התקציבים. אם כן, אינני רואה בזה כל רע, כל פגיעה, או פגיעה במעמד.

לכן אני מציע להמשיך לנהוג כבעבר.

מ. ביבי:
נניח, שהאישור ניתן לפני הנחת הצעת התקציב על שולחן הכנסת - - - (מר ליאור: בהחלט כך זה נעשה).

אם כן, גם אז מתעוררות שתי שאלות: מה טיבו של האישור הזה הנדרש מוועדת הכנסת? האם היא יכולה להכניס שינויים בהתאם להצעת יו"ר הכנסת? אני סבור שכן. אבל אם נוהגים ככל המשרדים - שיוגש גם תקציב זה לוועדת הכספים, לפי דברי ח"כ רפאל, אם ככל המשרדים - הרי שוועדת הכספים יכולה להכניס שינויים בסעיפי התקציב.

לכן מתעוררת השאלה: מי היא הוועדה העדיפה? למי הסמכות היותר עליונה - לוועדת הכנסת או לוועדת הכספים?

על כל פנים, המשתמע מהנוהג לפי נהגו עד כה הוא, שלא די באישור הצעת התקציב ע"י יו"ר הכנסת וועדת הכנסת, אלא יש צורך באישור של ועדה שניה, אשר על ידי כך היא מעמידה את סמכותה מעל הוועדה הראשונה.

אני סבור שזה לא נאה, כי אחרת, בל יאמרו לנו לאשר, כי מה טיבו של אישור כזה? שהאישור איננו אישור, ושיש התנגשויות בין שתי ועדות.

לכן אני מציע, שאם אנחנו סוברים כי ועדת הכספים יכולה לשנות את הצעת התקציב לאחר אישור יו"ר הכנסת וועדת הכנסת - שוועדת הכנסת תמליץ על אישור כזה.

א. הראל:
אני רוצה לדבר על העקרון: אני חושב שוועדת הכנסת היא הקובעת בעניין זה. לדעתי, צריכה להיות גם ועדת הכספים בעניין זה, משום שלנגד עיניה עומדות כל הבעיות. אחרת, זה עלול להיות דבר תלוש. לא יתכן שהכנסת תתעלם מהמציאות הקיימת במדינה. הנה, כולם מדברים על תקציב צנע, ועכשיו רואים שעושים עבודות ריהוט יקרות וכו'. לכן שואלים: מה זה? יכול להיות שעבודות אלה דרושות, אינני יודע.

א. הראל:

אבל אני חושב כי רצוי שכל הדברים בענין הכנסת יהיו לפני הפורום שדן בתקציב הכללי של המדינה. לדעתי, אינן זה ענין של יקרה.

מכל מקום, אדם או מוסד איננו קובע לעצמו באופן בלעדי תקציב. (היו"ר י. ישעיהו: יש פה שתי ועדות) אמרתי ועדת הכספים.

אם המצב בארץ יהיה של שפע, אז יהיה שפע, ואם של צנע - אז יהיה צנע. שוועדת הכספים תקבע על איזון תקציב וחלוקתו.

א. אנקוריין:

כמובן שנרכשה פרקטיקה במשך כל השנים ואינני מדבר נגד הפרקטיקה. אבל אם יש משמעות לסעיף 24 - שוועדת הכספים יכולה להכניס שינויים לאחר שתקציב הכנסת אושר ע"י ועדת הכנסת - זה לא מתקבל על הדעת. כי מעל ועדת הכנסת קיימת הכנסת עצמה, מליאת הכנסת, ולא ועדת הכספים.

בדרך כלל, יש שווי זכויות לכל ועדות הכנסת. ומה שאמר ח"כ רפאל, יש בזה משהו. זה נכון. בכל זאת זהו מוסד של הכנסת המדבר על תקציב הכנסת עצמה. פירוש הדבר, שזו פרפורמה. לאחר מכן זה מוגש לאוצר ושם זה נכנס לתקציב הכללי. כל התקציבים מוגשים לוועדת הכספים. גם תקציב ועדת הכנסת מגיע לשם, ואז אינן לוועדת הכספים מה לעשות בזה, כי זה בבחינת "זה ראה וקדש". על כל פנים, זוהי תפיסתי בענין זה.

הבינותי. כאילו יו"ר הכנסת מביא לאישור, ואז ועדת הכספים לא יכולה לשנות. אבל אם אומרים "לאישור", הרי שאז זה יכול להיות גם לשינוי. נדמה לי, כי לאחר שוועדת הכנסת מחליטה מה שמחליטה, אז מה שוועדת הכספים עושה הוא רק לשבץ את תקציב הכנסת במקום הכללי. ולא מתקבל על דעתי שהיא תכניס שינויים. אם תהיה הסתייגות, הרי שהיא יכולה להיות מוגבת בשעה שהתקציב בא לאישור במליאת הכנסת.

א. רזיאל-נאור:

המדיניות היתה כפי שהיא מובעת בסעיף זה, שיו"ר הכנסת וסגניו דנים על התקציב, ואחר כך מביאים אותו לוועדת הכנסת, ומשם הוא עוד עובר לוועדת הכספים - אני חושבת כי יש בזה משהו נכון. מכיון שבכנסת הראשונה, כאשר דנו בפעם הראשונה על התקציב ועל מיבנה התקציב, היתה מחשבה שוועדת החינוך, לדוגמה, תכין את תקציב משרד החינוך, או שוועדת השירותים הציבוריים תכין את תקציב המשרדים של סעד ובריאות וכו'. כלומר, כל ועדה של כנסת תכין את תקציב המשרד שנוגע לה. אולם ההחלטה היתה שלא לנהוג כך. על כן ועדת הכנסת נכללת בתוך כל הוועדות, והיא איננה יכולה לנהוג אחרת. גם אם זה מסרב. לדעתי, זה לא כל כך מסרב.

מה שאמר ח"כ רפאל, אמר נכון. במקום שדנים במשרד, דנים בוועדת הכנסת. היא יכולה לייצץ סעיף זה וזה, לא לבצעו השנה, אלא בשנה הבאה, וכו'.

מכל מקום אני סבורה, כי זה צריך

להשאר כמות שהוא.

מר גוברמן:

כמה הערות קצרות: סעיף 24 לתקנון נמצא בפרק "מזכירות, תקציב ועובדים".

לכן צריך לקשור אותו למה שנאמר. מה שמוזר הוא בביטוי "הצעת התקציב השנתי של הכנסת":

יש תקציב שנתי של המדינה, ואין תקציב של הכנסת. לפי דעתי, צריך לפרש את זה בצורה שח"כ רפאל העיר - מה שיושב ראש והסגנים עושים במסגרת סעיף 24, ולפי סעיף 105 לתקנון ההצעה נדונה, שכן כתוב "בדיון על תקציב המדינה, ובמקרים אחרים יוצאים מן הכלל, רשאית ועדת הכנסת לקבוע סדר דיון מיוחדים".

לכאורה, יש להבחין בין הצעת תקציב ובין תקציב המדינה. מאחר שתקציב המדינה כולל באחד מפרקי את תקציב הכנסת, ומאחר שתקציב המדינה נדון בהתאם לתקנון ע"י ועדת הכספים - הרי שהאמור בסעיף 24 יכול להתייחס רק להצעה של התקציב הדין בכנסת.

בסעיף 24 לתקנון כתוב "והוא אחראי לביצועו", לכן הייתי מציע להשאיר את הפרקטיקה הקיימת, כי היא די מכוסה ע"י הלשון של התקנון.

היו"ר י. ישעיהו:

לי נראה שהניסוח של סעיף 24 כולל בתוכו כמה אלמנטים במכה אחת. לכן צריך לפרק

אותו. עומדת השאלה, כיצד הוא מגיש? למי הוא מגיש? מי מאשר את התקציב? וכאן יכולות להיות 3 אפשרויות:

(א) שהיושב ראש יגיש לוועדת הכנסת, כמו זה צריך להיות לפני שמוגש לאישור; (ב) צריך לנסות להוציא את ועדת הכנסת מהמעמד הנחות הזה - שהיא מציעה תקציב, וועדה אחרת תחליט עליו, וזה מתוך עקרון יסודי שוועדות כנסת הנן שוות במעמדן, ואין לומר שיש יתרונות. לא יכולה לבוא ועדה אחת על ועדה אחרת עם סמכות. אינני מעלה על הדעה שוועדה אחת תהיה בערכאה ראשונה - כמו שמתבטאים בבתי המשפט - ואחרת תהיה בערכאה שנייה ושלישית; (ג) יתכן שיש טעם להוציא את ועדת הכנסת מכל העסק הזה, ואז נאמר שיו"ר הכנסת כאחד השרים, אולי בהתייעצות עם הסגנים, או בהתייעצות עם ועדת הכנסת - והשאר ילך לפי אותו הנוהל. אם כן שיהיה "בהתייעצות", ולא "באישור ועדת הכנסת".

א. רזיאל-נאור:

בזה אתה פוגע בסמכות הוועדה.

היו"ר י. ישעיהו:

"אישור הוועדה" - זה מפריע לי. ברצוני לומר לכם כי לא אני שעוררתי

שאלה זו, אלא יושב ראש הכנסת עורר אותה, והוא רוצה שיהיה ברור לגבי הגשת ואישור התקציב של הכנסת.

מכל מקום, אני אומר כי המלה "אישור" מהווה מכשול. אילו לא היתה המלה הזו, מצבנו היה יותר נוח. לכן אני מציע לחלק את הסעיף הזה. יתכן שטוב לעשות כמו שעשינו בעניני בטחון - שוועדת הכנסת וועדת הכספים יאשרו את זה בקריאה שנייה, ואז זה יהיה קודם לאישור. כלומר, אישור ועדת הכנסת יקדים; או שיהיה בהתייעצות ועדת הכנסת, או שתהיה ועדה משותפת.

כל אחת מהדרכים האלה דורשת פצול

של הסעיף לשניים.

י. רפאל:

אני טוען להשאיר המצב כפי שהיה בתקון אחד - שההצעה תוגש לפני שהיא תונח על שולחן הכנסת. כך יהיה בסדר מכל הבחינות. יש ליושב ראש הצעה תקציב, הוא דן בה כפי ששר דן עם יועציו, הממשלה מחליטה לאשר את הצעת כל השרים. ואילו כאן, ועדת הכנסת מאשרת תקציבה, ומגישים לכנסת. אחר כך, מהכנסת זה עובר יחד עם כל התקציבים לוועדת הכספים. אינני רואה בזה כל נחיתות וכל פגיעה בסמכויות. זהו סדר טוב, וצריך להשאיר את העניין של האישור.

א. הרצל:

אני תומך בדברים האלה, ואני רוצה לחזקם: יו"ר הכנסת, כמו כל גורם אחר במדינה, לא צריך לקבוע לעצמו תקציב. אני אומר - כן לאשר, ולא הת'יעצות. אחר כך זה הולך באחריות כוללת דרך הממשלה, והאישור בא בדיון מפורט בוועדת הכספים. אני אומר את זה רק כדי לחזק את כל היחסים שבהגשת תקציבים.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מבין שהנטייה כאן היא - שיהיה באישור ועדת הכנסת, ולא לאישור. אבל זה חייב להיות מובן ומשמעותי לפני הגשת התקציב.

א. אנקוריון:

כיצד היתה הפרקטיקה במשך כל השנים? האם היו מקרים שוועדת הכספים שינתה? (היו"ר י. ישעיהו: לא) בעיני דוקא נראית הצעת יושב ראש הוועדה, כי מוסד ממשלתי מגיש את התקציב. במקרה זה המוסד הממשלתי הוא ועדת הכנסת. האמת היא שלא נראה לי כי ועדת הכספים תוכל לשנות באיזה שהוא מהסעיפים. זה כעין מוסד לערעורים לגבי משרדים אחרים.

הפרוצדורה שאותה הציע היושב ראש אומרת שהשלב הראשון הוא שמגישים לוועדת הכנסת, והשלב השני הוא אישור. אני אומר כמו שיש בעניני בטחון דבר משותף, שיהיה כאן אותו דבר. אולי יהיה צורך ברביזיה כדי לשנות משהו, זאת זה לא תוכל לעשות ועדת הכספים. אינני יודע מה הכוונה. אני מתאר לי שהכוונה היא להכניס בהירות. אני סבור שאת ההצעה הזו אפשר לתקן ולפרש

היו"ר י. ישעיהו:

נדמה לי שההצעה היא בערך כך: "ועדת הכנסת, בטרם הגשת...". זה כבר מתן את החריפות של העניין. אני כבר אנסח את ההצעה. אבל השאלה היא, האם להציע נוסח של תקון, או שאנחנו נכתוב החלטה. תהווה פירוש לסעיף, ואז לא צריך יהיה לעבור את כל הפרוצדורה.

אם כן, אני אנסח החלטה ואביא אותה

בשבוע הבא.

מר גוברמן:

אנחנו עלולים לעלות על דרך של סבך. אני אומר, או שהסעיף מתפרש מעצמו, כך שכולם יבינו אותו כדי שלא יהיו עליו חלוקי דעות, או שנשנה אותו אם הוא איננו ברור. אני לא מציע גם סעיף וגם החלטה.

א. הראל:

לדעת, זו הזדמנות להביע דעה על כל העניין הזה. אני חושב כי החלטה זו איננה טובה מבחינה מהותית. אם מגיע למישהו איזו שהיא קצבה, מוטב שזה יהיה חלק של הדבר הזה, ואין להשאיר דבר פתוח. לדעתי, זהו דבר רגיש ביותר.

האמת היא, כי מדברים על זה שאנשים בממשלה חיים מהוצאות שהם מקבלים. לכן אני בדעה שהאוצר, אולי ועדת הכספים, - שהם יבדקו האם אין הפרזה במתן הוצאות במסגרת של הוצאות מחוץ למשכורת? לדעתי, זהו דבר שמשנה את כל מערכת רמת החיים. הנה, קרה כך שכאשר היה נציג האוצר באיזה שהוא חוג במקום מסויים, שאלוהו: האם אתה חיי מהמשכורת? הרי אתה חיי מהאש"ל, מהוצאות ועוד.

מכל מקום, זה איננו בסדר. לכן אם יש לנו מכתב, עלינו להגיב ולציין כי כל הפרוצדורה הזו איננה בסדר. לעצם העניין אני מציע שבכלל לא יאשרו לאף אחד, אלא עם פרישתם יש להקציב להם סכום מסויים.

היו"ר י. ישעיהו:

אלמנת הנשיא כן מקבלת. המדובר פה במשרה אחת או שתיים. לא הרבה.

א. הראל:

נגיד שזכותו של יו"ר הכנסת שווה לנושאי משרה בשלטון, אבל אנחנו מציעים כי על מנת לשמור על כבוד המדינה, וכך על כבוד האנשים עצמם - שם פרישתם יוקצב להם סכום מסויים.

הרי קודם לכן יו"ר הכנסת לשעבר לא ויתר על זה, ואכן זה לא הוסיף לו כבוד כאדם שהיה לו מעמד בלתי רגיל בצ'יבור. והסיפורים על נהג ומכוננית - לא הוסיפו. טוב שויתר. אני מציע שאנחנו נציע לוועדת הכספים לחדש החלטתה כדי לבדוק בעיה זו עוד פעם.

היו"ר י. ישעיהו:

ועדת הכספים פועלת, ולא נוכל להמליץ בפניה, שכן לא מקובל שוועדה אחת תמליץ בפני ועדה שניה. אנחנו מוסמכים להחליט כפי שמצפוננו ידריכנו.

לא הייתי מאמץ את הנוסחה "לפי דרישתם" כפי שזה כתוב במכתב של ועדת הכספים, משום שאז יו"ר לשעבר יצטרך לשלוח לאוצר כמה מלים, "אני דורש שתחננו לי 200 לירות"; או "הוצאתי כל חודש 200 או 700 לירות"; או "תשלחו לי 200 לירות" וכו'. וזה ללא קבלות.

עקרונית, אנשים שמלאו תפקידים מרכזיים, כמו: נשיא המדינה, יו"ר הכנסת, שר הבטחון, נגיד בנק ישראל ועוד - לאחר שהם מסיימים תפקידם, לדעתי גם העם אינו רוצה לראותם עומד בתור לאוטובוס. הם מקבלים את זה כעלבון. האם המדינה לא יכולה לשלוח לו מונית כדי לשרתו? נכון שהיו זמנים אחרים, אך הם עברו והשתנו. גם צרכי התחבורה השתנו. ואינני מציע להביא דברים קטנונים וצרי עין. אין זו צורה של בזבוז, למרות שיש בזבוז במדינה.

היו"ר י. ישעיהו:

המדובר הוא במי שמילא כהונה מכובדת בשם העם, על כבודו צריך לשמור. הוא אינו יכול לחזור ולהיות כשאר האזרחים בנסיעותיו.

א. הראל: אם כן, שתהיה הקצבה.

ש. גרוס: אני מצטרף לדעתו של היושב ראש. אנו לא יכולים לדון על החלטה של ועדת הכספים למרות שגם בעיני הדבר לא נראה חן.

אני מציע לכתוב לוועדת הכספים שיושב ראש הכנסת זכאי לקבל הוצאות נסיעה בארץ, ללא קבלות.

א. רזיאל-נאור: אני סבורה שהסכום שהכנסת נותנה לחברי כנסת כהוצאות נסיעות צריך באופן אוטומטי לעמוד לרשותו של מי שהיה יו"ר הכנסת. דומני כי הסכום כיום הוא 150 ל"י. אם כן, שיהיה 150 ל"י. אם יגדילו סכום זה, הרי שאוטומטית יגדל גם כאן. בדיוק, כפי שהוא מקבל גימלה מהכנסת פלוס הסכום הזה.

הצעתו היא - שיושב ראש הכנסת זכאי, עם פרישתו, לקבל דמי נסיעה בארץ כסכום המוקצב לחברי כנסת באותה עת. (היו"ר י. ישעיהו: מה מקבלים חברי כנסת בפנסיה?) 100 ל"י. שהוא יקבל את מלוא הסכום.

מ. ביבי: אדוני היושב ראש, אני רואה שיש גם חסרונות בזה שקובעים סכום מסויים בכך שזה הופך להיות חלק ממשכורת ורמת חיים. כשאדם נזקק לנסיעה ארוכה, אז הוא מתקשה להוציא את הסכום הדרוש. לכן אני חושב שזה יפגום. אינני סבור שנאמר לקצוב סכום גבוה. אני נגד זה. ואם יהיה זה סכום נמוך, זה עלול לפגום.

אני מציע שהדבר ייעשה בתחום של דיווחים של יו"ר הכנסת. סכום זה של 150 ל"י הוא סכום שניתן לחברי כנסת בפנסיה. על כן, אם עולים על סכום זה, שזה ייעשה בדרך של דיווחים כדי שיכסו לו.

מר גוברמן: בסעיף 8 של חוק גימלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון שבחקנון, נאמר: "יושב ראש הכנסת לשעבר זכאי, לגבי תקופת כהונתו כיושב ראש הכנסת, לגימלאות כאילו היה ראש הממשלה, וכך זכאים שאיריו ושאירי יושב ראש הכנסת, והוראות סעיף 7 תחול עליו".

לגבי ראש הממשלה בענין של הסעה נאמר בהחלטת ועדת הכספים בסעיף 23 (עמוד 151 של התקנון) כי "ראש הממשלה לשעבר הזכאי לקיצבה לפי סעיף 4 יהיה זכאי למכוננית צמודה עם נהג"; ובסעיף 22 שבאותו עמוד, נאמר: "לשר לשעבר הזכאי לפי החלטה זו לקיצבה בשיעור של 50% מהמשכורת הקובעת או למעלה מזה, או שחדל לכהן כשגילו 65 או יותר, ישולם מדי חודש סך 200 לירות לכיסוי הוצאות נסיעה".

אני מביא כל זה לידיעתכם.

א. הראל:

אין זה ענין של צרות עין. זהו ענין של חינוך, והציבור היום מתבקש לחיות במסגרת מסויימת, והוא מסתכל על האנשים. הוא לומד מזה.

ברשותך, אדוני היושב ראש, ברצוני להגיד כי יש לזה רגישויות. איש אינו דורש מיו"ר הכנסת לשעבר, או מנשיא המדינה שיעמדו בתור לאוטובוס. קודם כל, יש להם קצבה יותר גדולה, ומעבר לזה - מחשבים מעשיהם היום יומיים על פי קריטריונים. הסביבה שלו לא יכולה להבין כיצד מעמידים לרשותו טקסי. ואז יהיו פרסומים, ואז יצטרכו לסגת, וזה עלול לפגוע באנשים שאנחנו רוצים ביקרם.

לכן אני מציע לקבוע קריטריון של 150, 200, 250 לירות. ודאי יתכננו כך שזה לא ירים את רמת החיים.

לגבי המורל של הציבור, אני חושב שאם הציבור יראה שראשי המדינה נוסעים באוטובוסים, לא יראו בזה פחיתות כבוד, אלא יראו בזה דוגמה טובה. כאשר גולדה מאיר נסעה באוטובוס לאחר שגמרה תפקידה כשר חוץ - איש לא ריחם עליה, וכתבו על כך בעתונות.

י. רפאל:

אני נוטה לקבל את הצעת היושב ראש.

לי יש סיבה אחרת מדוע לא: בכל זאת אי אפשר שיושב ראש הכנסת יהיה פחות מנשיא בנק ישראל. אם ועדת הכספים נותנת לפי דרישתם, ללא קבלות, הרי שזה יהיה אך ורק לגבי היושב ראש. צריך להעמיד כך שיו"ר הכנסת יקבל הוצאות לפי בקשתו. נגיד לפי דיווח, ובלי קבלות.

בהזדמנות של דיון זה ברצוני לשאול למרות שזה איננו שייך לנו: מי עוד מקבל? ראש הממשלה, נשיא המדינה. מי עוד? שרים - יש בחוק, וזה בסדר. אבל מכוניות עם נהג, למי עוד ניתן? - אלמנת נשיא המדינה לשעבר. לדעתי, זה בזבוז שלא היה כמותו. דבר כזה מתבטא ב-30 ואולי ב-40 אלף ל"י. זו משכורת עם זכויות סוציאליות והחזקת מכונית. וכל זה במדינה עניה. אני רוצה שנגלה דעתנו בענין זה. אני לא ארחע מלהביא את זה לכנסת.

מכל מקום, להקצבה אני מסכים.

היו"ר י. ישעיהו:

בסעיף 23(ב) לתקנון כתוב: (בעמוד 151)

"אלמנת ראש ממשלה כאמור בסעיף קטן (א) ואלמנת ראש ממשלה לשעבר כאמור תהיה זכאית לחלום בעד שירותי הסעה בסכום המשתלם לשר לשעבר לפי סעיף 22. " קרי: 200 לירות. לגבי נשיא, אין בחוק שום דבר. וכך לא כתוב על אלמנת נשיא. (י. רפאל: מה הנוהג?) אינני יודע.

א. רזיאל-נאור:

דובר על כך שחמש מכוניות עומדות לרשות הכנסת, ושאת מהן מיועדת לאלמנת הנשיא. כך נאמר בשעת הדיון בתקציב לשכת הנשיא.

היו"ר י. ישעיהו:

אנחנו צריכים לסכם בענין זה. אני מהסס קצת בעמדה שננקוט, שכן אינני יודע מדוע אנחנו לא יכולים להבטיח לאיש כזה, כמו יו"ר הכנסת לשעבר, נסיעות. נסיעות של ממש. לא כסף אשר יתפרש כהגדלת משכורתו, לא הגשת חשבונות ולא פניה מצדו, אלא לבוא לידי סידור כזה אשר ככל שידדקק לנסיעה, הוא יוכל להזמין מונית באמצעות הטלפון.

האמת היא כי אני מתלבט בענין זה משום שזה חייב להיות נאה וצודק. נאה כלפי הבריות, וצודק לאיש עצמו. אם הוא יזמין מכונית - כך לדעת, זה צודק. (י. רפאל: זו הצעת ועדת הכספים).

אולם, המשמעות הזו של "לפי דרישתו" אומרת, כי האדם עצמו חייב מדי חודש לכתוב שהוא הוציא בחודש אחד נניח 500 ל"י, ובחודש אחר זה - 300 ל"י, וכו'. כמובן שהוא אינו חייב לפרט חשבונו.

הצורה הזו נראית לי כמעמיחה את האדם במצב של מלחמה עם מצפונו. לכן אני אומר: אם יש לו קבלות, מדוע שלא יגישן? אבל הוא שולח ללא קבלות.

כאן ברצוני לשחרר אותו מזה ולומר, כי אם יש לו צורך בנסיעה - הוא יטלפן לשירות מוניות, ושירות מוניות יגיש את החשבון. אם זו המשמעות של "לפי דרישתם", הרי שאני מקבל את זה.

אני חייב לומר כאן כי לי יש נסיון אישי בתחום זה, מזמן כהונתי כשר הדואר. לכן אני אומר, אם הוא כותב 100 או 200 ל"י - זה לא יהיה הגון.

מר גוברמן: כתוב "מלוא ההוצאות".

היו"ר י. ישעיהו:

בתחילת הבירור פקפקתי, וחשבתי על נוסח יותר ברור. אבל תוך כדי הבירור הגעתי לזה. המדובר רק על הוצאות נסיעות. ושום אירוח איך כן.

א. רזיאל-נאור:

מדוע כתובה המלה "מלוא" (הוצאות נסיעותיהם) - האם זה מרמז שנושאי משרה לא היה להם תשלום נסיעות, אלא אחוז ממנו? או "מלוא" מרמזת גם על אירוח ועוד? (מר ליאור: כתוב "מלוא הוצאות נסיעותיהם").

היו"ר י. ישעיהו:

כשר לשעבר, יש לי 200 ל"י, ואילו מהכנסת יש לי 150 ל"י. אם כן יש לי הפרש של 50 ל"י ועדיין לא ברור לי כיצד אנהג.

א. הראל:

אני בדעה כי הרבה יותר טוב ומכובד אם יתנו הקצבה גלובלית. שאיש הציבור יסע איך שהוא רוצה לנסוע. פעם יהיו לו הרבה הוצאות, ופעם יהיו לו פחות הוצאות.

היו"ר י. ישעיהו: אם פעם אחת הוא ישתתף בטקס חשוב בירושלים, הרי שבזה הוא את כל ההקצבה לנסיעותיו, ואז אנו כובלים אותו כי לא יוכל להוציא יותר. (א. הראל: אז יודיע למי שמזמין אותו שידאג לנסיעתו)

מר ליאור: ביום הלווית השר ארן נסע יו"ר הכנסת לשעבר מר קדיש לוז מדגניה לירושלים. ואם יהיו, חלילה, שתי לוויית בחודש אחד, כיצד יוכל לנסוע?

א. הראל: יהיו חדשים שלא ינצל ולא כלום, אז מצפוננו יהיה שקט. מכל מקום, ההנחה היא שאם מקציבים לו 200-250 ל"י לחודש, זה פחות או יותר מכסה.

י. נבון: אני מציע שאנחנו נצטרף לנוסח של ועדת הכספים - "נושאי משרה בשלטון (נשיא בית המשפט העליון, מבקר המדינה, נגיד בנק ישראל ויו"ר הכנסת). ובזה נסיים את העניין.

לגבי "מלוא ההוצאות" - אני חושב שחברת הכנסת רזיאל-נאור צודקת בהסברה. זה נכון. ישנם כאלה שמקבלים חלק מההוצאות, אז יבואו ויגידו שפה כתוב "מלוא". לא יתכן שקיים הסבר אחר של "אירוח" ועוד.

אני מציע להשאיר את הניסוח הזה. אני מתאר לי שחוץ מהצעת ח"כ הראל, שאינני ממליץ עליה - אני חושב שזה יותר מכובד כפי שהוצע פה. ואם יש סדור עם חברת מוניות, אז הוא נוסע, והוא חותם, והם שולחים חשבוון, או שהוא יגיש חשבונו לכנסת. אין כל הגבלה כאן. חזקה על יושבי ראש הכנסת לשעבר שלא יגזימו בחשבונותיהם. מכל מקום, אני מציע לקבל את הנוסח הזה.

היו"ר י. ישעיהו: ההצעה היא, שאנחנו נקבל החלטה מקבילה לזו של ועדת הכספים, ושבה ייכלל יו"ר הכנסת, בעניין הוצאות נסיעותיו של יו"ר כנסת עם פרישתו.

הצעת ח"כ הראל אומרת, שיהיה סכום קצוב. אנחנו נצביע את שתי ההצעות.

ה צ ב ע ה

1 - בעד הצעת ח"כ הראל
בעד נוסח ההחלטה של ועדת הכספים - רוב

ההצעה לקבל החלטה מקבילה לזו של ועדת הכספים ושבה ייכלל יו"ר הכנסת, בעניין הוצאות נסיעותיו של יו"ר הכנסת עם פרישתו - נ ק ב ל ה

היו"ר י. ישעיהו: יש להניח שאם ועדת הכספים תשנה בזה משהו, אז גם אנחנו נשנה.

א. הראל:
יש לי שאילתה בענין שנוגע לחברי הכנסת. אני הקשיתי לחגובות שהיו בענין זה; וכך שמעתי את הראיון שהתקיים ברדיו. ח"כ ברעם הופיע והסביר מדוע חושבים על העלאת משכורתם של חברי הכנסת. אני מדבר מבחינת מורל הציבור וההשלכה שתהיה בכנסת על שביחת המורים ועוד. ברצוני לומר כאן כי אני הייתי בין ההורים אשר היו בעד זה שהשביחה לא תתקיים, ושהיא תפסק. אולם עכשיו הם אגיביק בצורה חמורה ביותר. הם שמעו את ח"כ ברעם, וזה לא היה בסדר. ח"כ ברעם אמר שיש קיפוח לגבי חברי כנסת. ומה אומרים המורים? אותו דבר.

אני חושב כי אנחנו חייבים לשכנע את האחרים, אולם בענין שביחת המורים יגידו שהנה לגבי חברי הכנסת הדבר נעשה. לכן אני מציע לוועדת הכנסת לעורר את כל הענין מחדש.

היו"ר י. ישעיהו:
הנושא נמצא בסדר היום של ועדת הכנסת. הנושא יובא בשמו ובפרושו לוועדה בשבוע הבא, והוועדה תדון בזה. וכל מי שימעיט, וכל מי שירבה - יוכל לומר זאת בוועדת הכנסת, וגם בכנסת.

אני לא רואה מקום לשאילתה. הענין הוא ענין. ההתרעה או ההתראה שלך היא לגבי הסיכום שנתקבל במפלגה מסויימת. הוועדה עוד לא דנה על האחוזים. על שולחן הוועדה יש הצעה לשנות את חוק שכר חברי הכנסת, מבחינת ההסמכה, וזה יובא לדיון, ובדיון הזה תאמר את כל מה שיש בלבך.

א. הראל:
מאחר והיה פרסום, וזה פועל, וזה עלול להזיק, הריני אומר כי כולם בונים על זה.

היו"ר י. ישעיהו:
הנושא הזה עומד על סדר היום בוועדת המשנה, והיא תקיים דיוניה ביום ב' הקרוב. אם כך, הרי שביום ג' בבקר - זה יובא לדיון במליאת ועדת הכנסת. מכל מקום, אני מקבל את המלצתך לדון ולסיים את הענין משום שהוא נעשה "חם".

ועתה, אנו עוברים לדון על השגות חברי הוועדה לתיקון לתקנון הכנסת ולפרק הצעות לסדר היום.

ג. השגות לתיקון לתקנון הכנסת ולפרק הצעות לסדר היום:

אנו נתחיל בהשגות ח"כ גרוס.

ש. גרוס:
השגותי הן: בעמוד 2, לסעיף 30(ג) - במקום "יושב ראש הכנסת" יבוא "יו"ר הכנסת והסגנים". אני רוצה שתהיה התייעצות של היו"ר הכנסת עם סגניו במתן החלטות.
(ב) לסעיף 32(א) - אני מציע למחוק את המלים "או בשבוע שלאחריו". ברצוני שהדיון יתקיים באותו שבוע. ולכל המאוחר - בשבוע שלאחריו. ולא יותר.

ש. גרוס:

ג) לסעיף 71ה(א) אני מציע, אחרי המלים "רשאי הוא לקבוע כי הדיון בהצעה יתקיים בוועדה" יבוא: "הצעה זו לא תכלול במכסה הקבועה שי"ש לכל סיעה". אני מציע זאת על מנת לשמור על הזמן בכנסת. אבל אם אין דיון במליאת הכנסת, אני רוצה שההצעה לא תכלול במכסה הקבועה שי"ש לכל סיעה.

ד) לסעיף 71ג(א) אני מציע, אחרי המלים "יודיע על כך לממשלה", יבוא: "והממשלה תיפה כוחו של אחד השרים לענות בשם הממשלה על ההצעה לסדר היום". אני רוצה לחייב את הממשלה להשיב, ואינני רוצה להקל עליה, שכן בין כה וכה כשהיא רוצה להתחמק מלהשיב, היא עושה כן. לדעתי, אם אנחנו כותבים בתקנון במפורש שהממשלה תודיע על רצונה, הרי שכל נפתח פתח שהיא תגיד כי אין לה ענין באותו נושא, ואז מישהו מביין חברי הכנסת ישיב. על ידי כך מורידים מערכה של ההצעה.

אני רוצה לחייב את הממשלה לענות על הצעה לסדר היום, והיא יכולה לצוות על חבר כנסת לענות. מכל מקום, אם זה ייאמר כמוצע, אז הממשלה תתחמק מלענות.

ה) לסעיף 71ז. אני מציע למחוק את המלים "הצעה כאמור לא תנומק". אני בעד מתן אפשרות לנמק את ההצעה.

י. נבון: אני אחיל מההשגה האחרונה של ח"כ גרוס:

לגבי סעיף 71"ז -

זוהי תוספת שלא היתה עד כה. אתה קם, נואם ומנמק הצעה לסדר היום. אבל יש הצעה לא לקיים דיון, ואיש אינו מציע להעביר לוועדה. אם כן, אתה יכול להציע שזה יידון בוועדה. (היו"ר י. ישעיהו: תוך הנאום הוא יכול לומר שהוא מציע להעביר לוועדה).

אני חושב כי לפני הדחיה יכול בעל ההצעה להציע להעביר לוועדה. למעשה, את הנאום נאמת, אחר כך הכנסת דוחה, אז אתה הולך עוד פעם לנאום? לחזור עוד פעם על כל הדברים שנאמרו כבר? (ש. גרוס: לאחר ששמע את דברי השר, יש למציע לומר משהו).

אם חבר כנסת אחר קם ומנמק, זה דבר אחר. זהו נאום של אדם אחר, עם עמדה אחרת. אבל פעמים שהאזינין אצלך

ש. גרוס: אחרי שהשר נימק, יכול המציע לנאום עוד פעם. יש לו הזכות לנמק. המציע בעצמו יכול לנמק מדוע הוא מציע להעביר לוועדה אחרי ששמע את דברי השר.

היו"ר י. ישעיהו: זהו חידוש. למעשה, מה שאתה, ח"כ גרוס, מציע, זה סגירת הדרך שפתחנו. משום שיימצאו חברי כנסת שיקחו את זה לעצמם. אני מציע לך לוותר על השגה זו. (י. נבון: אינני זוכר מתי נתקבל סעיף זה. לדעתי הוא איננו טוב, ואני נגד זה).

הוועדה דנה בהרבה ישיבות על הסעיפים בפרוטרוט. לצערי ישנם חברים שנעדרים מהדיונים, לכן הם אינם יודעים. אם כן, יש הצעה כזו, ומבחינה פרוצדורלית אין מה לעשות, כי ההשגה צריכה להיות מהכנסת. אני מפקפק, משום שאני חושב כי הוועדה טוברינית, והיא יכולה להוציא את זה.

לכן אני בעד הסעיף הזה, ואינני מציע להוציאו.

י. רפאל:
 להשגות ח"כ גרוס: לסעיף 30(ג) - אני תומך בהשגתו של ח"כ גרוס, שיהיה כתוב "יו"ר הכנסת עם הסגנים";

לגבי ההשגה השנייה של ח"כ גרוס הנוגעת לסעיף 32(א) - בסעיף זה כתוב: "אולם רשאים היושב ראש והסגנים לקבוע לדיון זה מועד אחר באותו שבוע או בשבוע שלאחריו, בהתחשב עם סדר העבודה של הכנסת... וכו'". - כאן אני מציע למחוק את המלים "בהתחשב עם סדר העבודה של הכנסת", ולהשאיר את מה שבא לאחר מכן - "או בעת הדיון בתקציב השנתי, והודעה על כך תינתן לחברי הכנסת". אני חושב, כי אם נשאיר מלים אלו אז עושים פלסטר את הדיון על התקציב שבאותו יום דנה הכנסת. (ש. גרוס: אני תומך בזה);

לגבי ההשגה השלישית של ח"כ גרוס לסעיף 71(א) - נכון הוא שאין לנכות את הדבר הזה מחשבון המכסות. ח"כ גרוס צודק בזה;

לגבי ההשגה הרביעית של ח"כ גרוס לסעיף 71ג. (א) - כיצד היית רוצה להטיל חובה על הממשלה להשיב על הצעה לסדר היום? ישנם ענינים שהממשלה לא איכפת לה כיצד זה יתנהל. יתכן והממשלה לא קבעה, או איננה רוצה, או יש חלוקי דעות באותו ענין - לכן היא איננה רוצה לענות. אי אפשר לכפות על הממשלה להשיב על ענין. כך אני סבור;

לגבי ההשגה החמישית לסעיף 71ז. - אני חושב כי אין צורך לתת לחבר כנסת לנמק הצעתו שנית, ואסביר: יש נוהג בענין זה. כל הצעה לסדר יום היא בבחינת פלפולציה. הכנסת נותנת אפשרות לנאום לעוד חבר כנסת על הצעה שניה או שלישית. אם כן, מדוע יגזול בעל ההצעה את האפשרות לתת לח"כ אחר לדבר? השר אומר כך, ובעל ההצעה יכול להגיד כך או לא מסכים. אבל מדוע שהוא ינמק הצעתו שנית? הוא צריך את הצעתו בפעם הראשונה.

י. נבון:
 ברצוני לשאול את ח"כ רפאל בענין הסתייגותו הראשונה של ח"כ גרוס - מדוע לא יושב ראש הכנסת בלבד, אלא עם סגניו?

י. רפאל:
 אינני חושב כי סגני יושב ראש הכנסת הם פיקציה, או יועצי סתר. אולי הם נציגי סיעות, וצריך לתת להם מעמד, ואני בעד חיזוק מעמדם.

א. הראל:
 אני מצטרף לכל הערוחיו של ח"כ רפאל. לגבי ההשגה האחרונה - אם צריך לנמק שנית או לא; אני חושב שלא צריך לנמק. עכשיו יש בזה פריבילגיה מבחינה פרוצדורלית. אני חוזר ואומר, כי אין צורך לקיים נימוק שני.

היו"ר י. ישעיהו:
 בענין היו"ר והסגנים, אני מבקש שנשאיר בעיה זו לשלב יותר מאוחר משום שאנחנו זקוקים לדיון יותר מפורט. אני מציע לפסוח על בעיה זו ולהשאיר פתוחה, ללא סיום.

ה ו ח ל ט
 להשאיר את בעיית "יושב ראש הכנסת והסגנים" ולסכמה בשלב יותר מאוחר.

א. רזיאל-נאור:

לגבי השגות ח"כ גרוס: אני חומכת
בהשגתו הראשונה - אני בעד יו"ר

הכנסת והסגנים;

להשגתו השנייה - אני בעד מחיקת המלים
"בהתחשב עם סדר העבודה של הכנסת" (סעיף 32(א));

להשגתו השלישית - אני לא סבורה שצריך
לחייב את הממשלה להשיב. מנקודת ראותה של האופוזיציה לא תמיד
חשובה תשומת הממשלה. אלא חשוב לעורר את הבעיה, חשוב להסב את
שמת הלב לבעיה רצינית. לפעמים תמצא הממשלה מצטערת על כי
לא השיבה, או על כי לא השתתפה באותו נושא. מכל מקום, אינני
רוצה ליצור מצב שהממשלה בגלל מצב שלה, או בגלל שאין לה אחדות
דעים בענין, לא תשיב. האם אז לא תבוא לכנסת?

אני חושבת שזה יפתח פתח שבכל נושא
שלא ירצו בו, לא יבואו. אין לחייב את הממשלה. אם הממשלה איננה
רוצה להשיב, היא יכולה לבקש מישהו מחברי הכנסת להשיב, ואז יכולה
הכנסת לדון בזה; היא יכולה גם לחייב דיון במליאה.

לגבי ההצעה, אם דחו את ההצעה לסדר
היום - אני חושב שהחבר שהציע יכול לנמק מדוע הוא מבקש להעבירה
לוועדה מתוך תקווה שהוא יזכה בכך. לדעתי, צריך לתת לו האפשרות
לנמק, שכן יש פעמים שעקב תשובת השר יש לו מה לומר. מדוע לסתום
פיו בענין זה? פלוני שלא הציע, יש לו זכות לנמק, ומי שהציע אינו
יכול לנמק? אם יש לו מה לומר, שיאמר. הוא יכול לומר, כי "כתוצאה
מדברי השר אני מציע כך וכך...". שיגיד מה שיש לו לומר. זהו פרלמנט,
והוא צריך לדבר.

א. אנקוריין:

אני מסכים למה שאמר יושב ראש הוועדה

שלגבי "יו"ר הכנסת והסגנים" חייב

להיות דיון רחב ופרינציפיוני. אף אני חושב כי צריך לחזק את
מעמד הסגנים. לפי האמור בסעיף 30(ג), ולפי הסמכויות הקיימות
היום, סדר היום נקבע ע"י יושב ראש הכנסת. הנה, בסעיף 31(ב) לתקנון
כתוב: "היושב ראש והסגנים יקבעו את סדר היום לישיבה הדו-שבועית
בהתחשב עם גודל הסייעות להן משתייכים בעלי ההצעות". ובסעיף 30(ג)
מדובר על שינוי בסדר היום שנקבע.

אני חושב כי המוצע כאן מבטא שינוי

מהמצב הקיימים, ואני מתנגד לזה, כי אז אנחנו צריכים לקבוע אחרת.

לגבי ההשגה השנייה של ח"כ גרוס - הוא

מציע למחוק את המלים "או בשבוע שלאחריו" - ברצוני לומר כי בשעתו
קיימנו דיון גדול, וחשבנו כי על ידי זה אנחנו מבטיחים שלא תהיה
אפשרות של דחיה. כלומר, שזה יקויים באותו שבוע, ואם לאו - הרי
שהבטחנו שזה יהיה בשבוע שלאחריו, ולא יותר מזה, גם לא לשבועיים.

אם ח"כ גרוס מציע שינוי אחר, הרי

שינוי בטוח אם אנחנו יכולים להכנס לענין זה.

לגבי ההשגה השלישית של ח"כ גרוס: אף

אני סבור כי להצעות בשאלות חסויות שלא מועלות מעל במת הכנסת,
יש הסכמה כללית.

לגבי סעיף 71(א) - אינני סבור

שאפשר לחייב את הממשלה, והיא גם איננה חייבת לענות. יכולה להיות
הצעה של חבר כנסת מצד הממשלה, מטעם הקואליציה. הממשלה, מטעמים
שלה, לא רוצה להתערב, ואף לא לענות, אז לכאורה היא חושפת עצמה
לבקורת. פירוש הדבר שזה זלזול. להיפך, בעל ההצעה צריך להיות
מאושר ממצב זה. מכל מקום, לא נראה לי שאנחנו נחייב את הממשלה.

א. אנקוריון:

לגבי ההשגה האחרונה של ח"כ גרוס:
הרי רצינו לקצר ולייעל את הפרוצדורה של ההצעות לסדר היום.
אם נותנים לחבר כנסת 10-15 דקות, אז הוא מעמיד את הנושא שהוא
מעלה, והוא מציע מה שמציע. אני הרחקתי לכת בזה שאמרתי כי
זה צריך להיות בהעמדת השאלה על ידו. כל מציע צריך לדעת
שישבו לו, והוא צריך להיות מוכן לאלטרנטיבה. אינני רואה במה
מחלישים את עמדתו. מכל מקום, אני חושב שזה מספיק, ואין צורך
לתת לו לנמק בפעם השנייה.

י. נבו: תוספת הנמקה בענין האחרון - שלא

יבקש לנמק פעמיים: אני מעריך
שאנחנו נזכה להרבה נאומים. יום של הצעות לסדר היום יהיה גדוש.
נניח, שיונחו 6 הצעות לסדר יום, ואז ימצאו חברי כנסת שמסוגלים
לנאום פעמיים, ולשאת נאום שני - כל זה עלול להאריך את הענין ללא
סוף.

ההבדל בין זה לבין הצעת חוק הוא,
שבהצעת חוק השר מסביר מדוע לא, ואתה מנסה לסתור את טענותיו;
ואילו בהמנעות, אנחנו יודעים שחבר כנסת יכול לנמק המנעותו אלא
אם הוא השתתף בדיון. מקרה כזה קרה לי עם חבר הכנסת בדר. הוא
נאם, ואחר כך הוא נמנע, ואחר כך הוא נאם שוב. שמענו מה יש לו
להגיד, אחר כך הוא נמנע, אז הוא אינו יכול לנאום עוד פעם.
כך גם פה - שיקום חבר אחר לנמק.

א. הראל: עוד שני נימוקים מדוע לא לתת לחבר

כנסת לנמק פעמיים: עד היום רצינו
לייעל את הניהול.

כאשר חבר כנסת מציע הצעה, ואחר כך
השר מציע לדחותה - והרי לשר יש רוב בכנסת - אז חבר סיעתו יכול
להציע. לדעתי, זה לא ייראה דבר פגום. (מר ליאור: מה עם סיעת
יחיד?) בסיעת יחיד הוא עצמו יוכל לעשות זאת.

אם אנחנו מעבירים לוועדה, ודאי
שניתן לחבר סיעתו להציע הצעה. אם יש לסיעה נימוק מיוחד, אז
יקום חבר אחר וידבר עוד פעם.

א. רזיאל-נאור: ברצוני להעיר שאין להשוות את הצעה

לסדר יום להשתתפות בדיון שאחריה
אי אפשר להמנע. הצעה לסדר יום היא הנמקה מדוע צריך להעלות את
הנושא לסדר היום. אם לקבל את דברי ח"כ נבו, הרי שאם תעלה הצעה
לדון בבעיית החינוך הגבוה, אז לפי ח"כ נבו אי אפשר יהיה להגייע
לדיון כזה.

א. אנקוריון: עלה על דעתי רעיון: אנחנו, עורכי הדין,

רגילים לטעון בבית המשפט באופן
אלטרנטיבי, והפוסק הוא השופט. אתה מנסה לשכנע, ובכל זאת לא
נותנים לך לדבר פעמיים. וכך בדברי הסיכום אומר העורך דין: "אני
מבקש לקבל את תביעתך" - וכל יודע אם היא תתקבל ואם לאו, לכן
הוא מוסיף ואומר: "אם תביעתך לא תתקבל, הרי שלחלופין אני מציע
כך וכך..." זה עשוי כך על מנת שלדיבורים יהיה סוף.

אם כן, מליאת הכנסת היא הפוסקת.
אנחנו לא צריכים לעשות את הוויכוח ללא סוף.

היו"ר י. ישעיהו:

כמה הערות:

לגבי "יו"ר הכנסת והסגנים" - אנחנו

נשמע הסברים והנמקות של המשיגים.

לגבי סעיף 32(א) - אני נוטה לקבל את

הצעת ח"כ גרוס בשינוי. בסעיף 32(א) כתוב: "...אולם רשאים היושב ראש והסגנים לקבוע לדיון זה מועד אחר באותו שבוע או בשבוע שלאחריו. בהתחשב עם סדר העבודה של הכנסת, או בעת הדיון בתקציב השנתי...". כלומר, ההשגה של ח"כ גרוס לא יכולה להתקבל משום שהיא מגבילה יותר משמרחיבה. על פי רוב, זה לא יכול להיות באותו שבוע. אם לא ביום ד', אז מתי? לכן זה "בשבוע שבא לאחריו".

לדעתי, אפשר להוציא את המלים

"בהתחשב עם סדר העבודה של הכנסת, או בעת הדיון בתקציב השנתי"; המלים שנאות לאחר מכן - "והודעה על כך תינתן לחברי הכנסת" - נשארות.

לא יהיה לנו סעיף נוסף בענין התקציב,

כי זה יספיק, ואז יבוא ח"כ גרוס על סיפוקו.

לגבי המיכסה: לי ברור ללא ספק

שזה אינו שייך למיכסה.

בקשר לחיוב הממשלה לנמק: לדעתי, אין

הכנסת תלויה בתשובת הממשלה. להיפך, הממשלה צריכה להיות מעוניינת להשיב. אם לאו, הכנסת "תרוץ" בלעדיה. לכן אני מציע לח"כ גרוס לוותר על השגתו זו, שכן ממילא הממשלה מעוניינת להשיב. היא לא תהיה מעוניינת שהצעה זו או זו תתברר בלעדיה.

בין כה וכה אין לי רוב, לכן אני

מסיר השגתי זו.

ש. גרוס:

אני רוצה שתסכים גם על השגתך האחרונה - ולא למחוק את המלים "הצעה כאמור לא

היו"ר י. ישעיהו:

תנומק".

בהצעותינו החדשות באנו לעשות כמה דברים:

(א) לצלם את המצב הקיים; (ב) להרחיב את זכויותיהם של חברי הכנסת; (ג) להבטיח שתהיה אפשרות לחברי הכנסת להעלות יותר הצעות לסדר היום.

הצעה לסדר יום אחת עלולה לגזול

את כל הזמן של אותו יום. השר יכול לדבר כשעה, חבר כנסת ידבר, וגם חבר כנסת אחר ידבר, יצא איפוא שחברי כנסת אחרים לא יגיעו לרשות דיבור.

השר אמנם יענה, והוא יענה מתוך התחשבות

בכמות הזמן שניתן לחברי הכנסת. זה היה הנימוק. יתר על כן, ישנו סעיף 71'ד. (ז), שבו כתוב: "הציע חבר הממשלה או אחד מחברי הכנסת שהנושא המוצע לא ייכלל בסדר היום של הכנסת, רשאי בעל ההצעה לסדר היום להשיב בשעור זמן שלא יעלה על 5 דקות. ורשאי השר או חבר הכנסת המציע לחזור ולהשיב לתשובה, בשעור זמן שלא יעלה על 5 דקות." זהו כבר נאום שני. ואם תתן להנמקה להעביר לוועדה, אז יהיו 3 נאומים. לכן זה מיותר. בעל ההצעה יוכל לומר שאם הכנסת איננה מקבלת וכו', אז לפחות שתעביר לוועדה.

אם ח"כ גרוס מסתפק בזה, הרי אז נדע

שהגענו לסיכומים, כך שלמעשה נשאר לנו הענין של "יו"ר וסגנים שהוא כבד משקל, ושעליו נחליט יחד עם כל המשיגים.

שבת שלום. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.30.